

Helsinki rakentaa hyvää elämää

Helsingin
arkkitehtuuri-
ohjelma

Helsinki

Sisällys

1.	Johdanto	4
2.	Helsinki tarjoaa oivaltavaa arjen arkkitehtuuria	6
2.1	Julkiset rakennukset ovat kaupungin käyntikortteja	8
2.2	Laadukas asuntoarkkitehtuuri luo hyvinvointia	12
2.3	Toimenpiteet	18
3.	Helsinki kutsuu viihtymään luonnossa ja kaupunkitilassa	20
3.1	Lähiluonto ja puistot ovat osa Helsingin vetovoimaa	22
3.2	Julkinen kaupunkitila tukee hyvinvointia ja kohtaamisia	24
3.3	Toimenpiteet	28
4.	Helsinki rakentaa ilmastoviisaasti ja vastuullisesti	30
4.1	Kaupunkisuunnittelu katsoo tulevaan	32
4.2	Vähähiilisyys on uusi normaali	34
4.3	Toimenpiteet	36
5.	Helsinki tuottaa hyvää ympäristöä monin keinoin	38
5.1	Tulevaisuuskestävyyttä suunnittelulla ja kilpailuilla	40
5.2	Muotoilu, digitalisaatio ja uudet suunnittelumetodit tuovat käyttäjän keskiöön	42
5.3	Merkitykselliset paikat luodaan yhdessä	44
5.4	Arkkitehtuuriviestintä puhuttelee kaupunkilaisia ja matkailijoita	46
5.5	Toimenpiteet	48
6	Ohjelman toimeenpano	50
7	Kuvalähteet	51

1. Johdanto

Laadukas arkkitehtuuri ja julkisen kaupunkitilan suunnittelu lisäävät kaupunkilaisten hyvinvointia ja Helsingin vetovoimaa. Arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin keinoin ratkotaan myös yhteiskunnallisia haasteita.

Helsingin arkkitehtuuriohjelma on keskustelunavaus arkkitehtuurin merkityksestä Helsingissä ja työkalu sen edelleen kehittämiseksi.

Helsinki on monimuotoinen ja arkkitehtonisesti kiinnostava pääkaupunki. Rakennetun ympäristön historialliset kerrostumat ovat keskeinen Helsingin identiteettitekijä. Helsingin erityispiirteitä eurooppalaisena pääkaupunkina ovat empire-ajan ruutukaava, 1900-luvun alun arkkitehtuuriperintö ja modernismin kohteet. Helsingin historiassa ja kehityksessä keskeistä on myös merellisyys.

Tänä päivänä Helsinki tavoittelee kestävää kasvua ja pyrkii vastaamaan urbaanin asumisen muuttuviin tarpeisiin. Saavutettavat ja viihtyisät ulkotilat ja kaupunkiluonto ovat kasvattaneet entisestään merkitystään. Kestävä arkkitehtuuri ja kaupunkisuunnittelu ovat keskeinen osa Helsingin ilmastotyötä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamista.

Kaupunkilaiset osallistuvat aktiivisesti kaupungin tulevaisuutta koskeviin keskusteluihin sekä ovat osa kaupungin rakentumista. Tulevaisuudessa Helsinki panostaakin entistä vahvemmin osallisuuden eri muotojen kehittämiseen.

Kaupungit kaikkialla maailmassa ovat keskeisiä paikkoja ratkaista, miten tulevaisuudessa asutaan, työskennellään ja nautitaan kaupunkielämästä.

Arkkitehtuuriohjelma linjaa, että rakentaessaan tulevaisuuden kaupunkia:

- Helsinki on paikka, joka tarjoaa oivaltavaa, ihmisten tarpeisiin vastaavaa arjen arkkitehtuuria. Helsinki rakentaa laadukasta julkista kaupunkitilaa ja hyvää elinympäristöä kaikille helsinkiläisille.
- Arkkitehtuuri on Helsingille yksi keskeinen keino nostaa alueiden imagoa ja ehkäistä syrjäytymistä. Kaupunginosia kehitetään niiden ominaispiirteiden pohjalta. Julkiset rakennukset ovat alueidensa käyntikortteja.
- Helsinki toteuttaa vastuullisesti korkeatasoista arkkitehtuuria ja käyttää resursseja taitavasti. Kaupunki toteuttaa arkkitehtuurissaan oivaltavia kohteita, jotka ovat ekologisesti, sosiaalisesti ja taloudellisesti kestäviä.
- Helsinki on kaupunki, joka vaalii ainutlaatuista lähiluontoaan, puistojaan ja merellisyyttään, ja tunnistaa niiden vaikutukset hyvinvointiin ja kaupungin kukoistukseen.
- Helsinki on kaupunki, joka valjastaa arkkitehtuurin ja rakentamisen osaksi ilmastokriisin ratkaisua ja siihen sopeutumista. Helsinki pitää huolta rakennuksistaan sekä korjaa ja uudistaa niitä taitavasti. Uusi tehdään resurssiviisaaksi ja vikasietoiseksi.
- Helsinki kehittää keinoja päästä arkkitehtuuriohjelman tavoitteisiin monipuolisen osallisuuden, uusien suunnittelumetodien ja arkkitehtuurista viestimisen avulla.

Arkkitehtuuriohjelma nojaa kaupungin strategiaan tavoitteisiin sekä kaupunkisuunnittelun linjauksiin, globaalit muutokset huomioiden. Ohjelma on valmisteltu yhteistyössä kaupungin kaikkien toimialojen kesken, ja sen toimeenpano on yhteinen asia koko kaupungille. Ohjelma viitoittaa Helsingin kaupungin toimintaa ja kutsuu samalla myös muita tahoja vaalimaan laadukasta arkkitehtuuria.

2. Helsinki tarjoaa oivaltavaa arjen arkkitehtuuria

Helsinki rakentaa hyvää elinympäristöä kaikille kaupunkilaisille. Helsinki tukee kaupunginosien omaleimaisuutta sekä asumisratkaisujen monipuolisuutta. Kotien lisäksi arjen arkkitehtuurin tärkeitä paikkoja ovat koulut ja päiväkodit, julkisen liikenteen solmukohdat ja muut julkiset tilat. Ne suunnitellaan viihtyisiksi, toimiviksi ja saavutettaviksi.

Helsinki panostaa oivaltavaan ja laadukkaaseen arkkitehtuuriin. Laadukas helsinkiläinen arkkitehtuuri on kaikille kaupunkilaisille tarkoitettuja toimivia, kestäviä ja kauniita arjen rakennuksia: kirjastoja, kouluja, päiväkoteja, uimahalleja ja koteja sekä näiden toimintoja tukevia pihvoja. Laadukas arkkitehtuuri vetää puoleensa nykyisiä ja uusia asukkaita ja vahvistaa Helsingin kansainvälistä mainetta arkkitehtuurikaupunkina.

Helsinki täydentää vanhoja ja uusia kaupunginosia oivaltavasti kaupunkisuunnittelun, arkkitehtuurin ja maisema-arkkitehtuurin keinoin. Täydennysrakentamiskohteiden laatuun ja viihtyisyyteen panostetaan.

Kaupungin kasvu johtaa myös reittien ja liikkumis-
muotojen muutokseen. Kaupunkisuunnittelulla
voidaan vaikuttaa olennaisesti liikkumistarpeisiin
ja sitä kautta päästöihin. Tiivis kaupunkirakenne
lyhentää matkoja, ja hyvän suunnittelun ja
maisema-arkkitehtuurin ansiosta lyhyet etäisyydet
on miellyttävä kävellä tai pyöräillä.

Erityisesti raideliikenteen solmukohdat ja asemat
toimivat alueidensa tärkeinä keskuksina. Asemien ja
asemanseutujen kehittämisellä on iso vaikutus sekä
joukkoliikenteen houkuttelevuuteen että alueiden
elinvoimaan ja identiteettiin.

Hopealaakson päiväkoti

Kruunuvuorenrannassa sijaitsevassa Hopealaakson päiväkodissa puuta on käytetty monipuolisesti ja luovasti niin sisällä kuin ulkonakin. Hopealaakson päiväkoti voitti Puuinfo Oy:n puurakentamisen Puupalkinto-kilpailun syksyllä 2021. Palkinnon perusteluissa keuhuttiin mm. päiväkodin lämmintä tunnelmaa ja kodikkuutta.

Arkkitehtisuunnittelu Arkkitehdit Frondelius+Keppo+
Salmenperä Oy. Valmistunut vuonna 2021.

2.1 Julkiset rakennukset ovat kaupungin käyntikortteja

Helsingin julkiset rakennukset ovat hyvin tehtyjä, kauniita ja toimivia. Uudet ja uudistetut julkisia palveluja tarjoavat rakennukset palvelevat usein monenlaista käyttötarkoitusta. Useissa kaupunginosissa kirjastot, koulut ja päiväkodit, liikuntatilat sekä terveys- ja hyvinvointikeskukset ovat julkisista rakennuksista merkittävimpiä. Näillä naapurustojensa käyntikortteina toimivilla ”magneettirakennuksilla” on myös erityinen rooli osana kaupunkiuudistusalueiden kehittämistä.

Suomi on kansainvälisesti tunnettu varhaiskasvatuksensa ja opetuksensa korkeasta tasosta ja tasa-arvoisesta koulujärjestelmästä. Helsingiläislapset viettävät oppimisympäristöissään paljon aikaa. Päiväkoteja ja kouluja rakennetaan usein samaan kokonaisuuteen, jolla luodaan lasta ja koko perhettä tukeva yhtenäinen opinpolku. Oivaltava ja laadukas ympäristö innostaa oppimaan ja lisää turvallisuuden tunnetta.

Kasvavassa kaupungissa kaikkien lasten täytyy saada hyvä kokemus päiväkodista ja koulusta myös silloin, kun toiminta on tilapäisissä tiloissa. Väliaikaisille tarpeille etsitään viihtyisiä, toiminnan tavoitteita tukevia sekä joustavasti toteutettavia ratkaisuja.

Helsingin Olympiastadion

Helsingin Olympiastadion torneineen on Helsingin tunnetuimpia maamerkkejä. Maailman kauneimmaksi Olympiastadioniksi kutsuttu, 1930-luvulla rakennettu areena sai alkunsa, kun arkkitehdit Yrjö Lindegren ja Toivo Jänntti voittivat arkkitehtuurikilpailun funktionalistisen tyyliuunnan puhtaslinjaisella ehdotuksellaan. Olympiastadionin hyvin laaja peruskorjaus valmistui vuonna 2020 ja työ palkittiin arkkitehtuurin Finlandialla.

Uudistuksen arkkitehtisuunnittelu Arkkitehtitoimisto K2S ja Arkkitehdit NRT yhteistyössä White Arkitekten ja Wessel de Jongen kanssa. Valmistunut 2020.

Vuosaaren lukio

Merellisessä Itä-Helsingissä sijaitseva Vuosaaren uusi lukio täydentää nopeasti kehittyvän kaupunginosan palveluita: 900 oppilaan lukion lisäksi rakennus on iltaisin koko yhteisön käytössä oleva vapaa-ajanviettopaikka. Uudisrakennus on suunniteltu toimimaan ketterästi monitasoisella tontilla, joka on aivan metroradan varressa. Sen sisäänkäynnit, kattoterassit ja kookkaat portaat tekevät katutasosta kolmikerroksisen.

Arkkitehtisuunnittelu Versta Arkkitehdit.
Valmistunut vuonna 2021.

Seniorikeskus Myllymatka

Alkuperäinen Myllypuron sairaala pitkäaikaishoitoa varten valmistui vuonna 1970. Entinen sairaala-kiinteistö on kokenut täydellisen käyttötarkoituksen muutoksen ja tarjoaa nyt viihtyisän ja turvallisen kodin yli sadalle ikäihmiselle.

Alkuperäisen sairaalan arkkitehtisuunnittelu
Arkkitehtitoimisto Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen.
Seniorikeskuksen arkkitehtisuunnittelu Kirsti Siven
ja Asko Takala Arkkitehdit Oy. Rakennuttaja Helsingin
kaupungin asuntotuotanto (Att). Valmistunut 2021.

2.2 Laadukas asuntoarkkitehtuuri luo hyvinvointia

Helsinki luo kohtuuhintaista, kiinnostavaa ja kansainvälisellä tasolla kilpailukykyistä asuntoarkkitehtuuria, joka tukee kaupunkilaisten hyvinvointia ja kaupungin vetovoimaa.

Helsinki kasvaa, ja suuren kaupungin tulee tarjota erilaisia asuntoja monenlaisiin tarpeisiin. Helsinki ohjaakin asuntorakentamista niin, että kaupungissa on mahdollisimman monipuolisesti erilaisia asumisen vaihtoehtoja. Monipuolisuuden tulee olla lähtökohta kaikessa – niin asuntotyypeissä kuin kaupungin osissakin. Kaupungin tulee myös ehkäistä asuinalueiden eriytymistä. Arkkitehtuuri on Helsingille yksi keskeinen keino nostaa alueiden imagoa ja torjua syrjäytymistä.

Helsinki tarjoaa kaupunkilaisille useita erilaisia asumisen vaihtoehtoja: omistus- ja vuokra-asuntoja, pien- ja perheasuntoja. Helsinki edistää asukaslähtöistä ryhmärakentamista, kaupunkimaisia pientaloja sekä rakentamista ullakoille ja lisäkerroksiin. Asumisen kohtuuhintaisuus on tärkeää varmistaa.

Helsinki panostaa asumisen laatuun. Helsingissä tehdään valoisia ja terveellisiä asuntoja kaikille, varallisuudesta riippumatta. Kaupungin asuntotuotannossa ei tehdä ikkunattomia asuinhuoneita, eikä Helsinkiin rakenneta alle 20 neliön miniasuntoja. Pohjaratkaisuissa panostetaan muuntojoustavuuteen. Korkea laatu varmistetaan suunnittelun ohjauksella, ja uusia ratkaisuja luodaan kilpailuilla ja kehityshankkeilla asukkaiden toiveita kuullen.

Väestön ikääntyessä tarve erityyppisille senioriasunnoille kasvaa. Suunnittelu tuottaa ratkaisuja, jotka yhdistävät luontevasti eri sukupolvia. Senioriasuntojen yhteydessä on oltava helposti saavutettavia yhteiskäyttötiloja ja piha-alueita yhdessäoloa, harrastamista ja liikkumista varten. Asumisen laatu, yhteisöllisyys ja lähiluonnon merkitys korostuu kaikessa suunnittelussa. Asuntorakentamisen tulee uudella tapaa tukea myös monipaikkaisen työn tarpeita.

Sukupolvienkortteli

Jätkäsaaren Sukupolvienkorttelin yhteisöllisyyttä korostava konsepti edusti valmistuessaan uutta ajattelua Suomessa. Yhteen kortteliin on toteutettu monipuolista kaupunkiasumista: vuokra-asuntoja opiskelijoille, senioreille ja vammaisille sekä Hitas-omistusasuntoja.

Arkkitehtisuunnittelu Arkkitehtitoimisto Hedman & Matomäki Oy. Valmistunut 2016.

Pyhätunturintie 2

Vuoden parhaat ARA-neliöt 2022 -palkinto myönnettiin Hekan (Helsingin kaupungin asunnot Oy) Mellunmäen uudiskohteelle, Pyhätunturintie 2. Palkinnon myöntänyt Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus (ARA) arvosti kohteessa erityisesti sen arkkitehtuuria, asuntojakauman monipuolisuutta, esteettömyyttä sekä tavoitetta elinkaarikestävyydestä.

Arkkitehtisuunnittelu Lahdelma & Mahlamäki arkkitehdit.
Rakennuttaja Helsingin kaupungin asuntotuotanto (Att).
Valmistunut 2021.

Atrain-kortteli

Verkkosaaressa sijaitseva kaupunkikuvallisesti yhtenäinen Atrain-kortteli jakautuu viideksi tontiksi ja kolmeksi yhtiöksi, joista yksi on hitas-omistus-asumista, toinen asumisoikeus- ja kolmas ara-vuokra-asumista.

Arkkitehtisuunnittelu Kirsti Siven ja Asko Takala Arkkitehdit Oy. Rakennuttaja Helsingin kaupungin asuntotuotanto (Att). Valmistunut 2022.

Make 2.0

Make 2.0. on Helsingin asuntotuotannon kehittämä puisen mallikerrostalon konsepti, jota voi monistaa ja varioida erilaisille tonteille. Make-talo on kehitetty erityisesti täydennysrakentamiseen sujuvoittamaan suunnittelu- ja rakentamisprosesseja ja lisäämään puurakentamisen määrää kohtuuhintaisessa kerrostalotuotannossa. Pieni kerrostalo soveltuu monenlaisiin ympäristöihin 70-luvun lähiöistä tiivistyville pientaloalueille. Ensimmäisten Make-talojen suunnittelu on käynnistetty syksyllä 2023.

Arkkitehtisuunnittelu Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik Oy.

Käärmetalo

Hekan (Helsingin kaupungin asunnot Oy) Käärmetalon entisöivä peruskorjaus palkittiin Arkkitehtuurin Finlandia 2019 -palkinnolla. Vuonna 1951 valmistunut Käärmetalo on Olympiastadionin ohella yksi arkkitehti Yrjö Lindgrenin päätöistä. Vuonna 1952 valmistunut suojelukohde peruskorjattiin läpikotaisin rakennushistoriallisia arvoja kunnioittaen.

Peruskorjauksen suunnittelu Kati Salonen ja Mona Schalin Arkkitehdit Oy. Rakennuttaja Helsingin kaupungin asuntotuotanto (Att). Valmistunut vuonna 1951 (peruskorjaus 2019).

2.3. Toimenpiteet

1.

Helsinki panostaa omassa asuntotuotannossaan suunnittelun toiminnalliseen ja tilalliseen laatuun.

4.

Arkkitehtuurilla vahvistetaan naapurustojen viihtyisyyttä erityisesti kaupunki-uudistusalueilla.

7.

Kulttuuriympäristöt tekevät Helsingistä Helsingin. Kulttuuriympäristöohjelma (2023–2028) edistää rakennussuojelun toteutumista ja kulttuuriympäristön vaalimista.

2.

Helsinki selvittää asuntorakentamisen laatuohjauksen kehittämistä. Laatuohjauksella ei lähtökohtaisesti tiukenneta kaavamääräyksiä. Laatuohjausta tehdään myös yhteistyössä markkinatoimijoiden kanssa ja siihen panostetaan erityisesti rakennuslupavaiheessa.

5.

Helsinki kehittää päiväkotien ja koulujen ulkotilojen ja koulureitien viihtyisyyttä sekä väistötilakonsepteja.

6.

Helsinki panostaa raideliikenteen verkostokaupungin ja liikkumisen arkkitehtuuriin. Kaupunki edistää joukkoliikenteen asemien ja niiden lähiympäristöjen kehittämistä viihtyisinä ja turvallisina paikkoina kaikille.

3.

Helsinki selvittää arkkitehtuurin väriohjeistuksen laatimista.

3. Helsinki kutsuu viihtymään luonnossa ja kaupunkitilassa

Kaupunkirakenteen tiivistyessä on tärkeää taata kaupunkilaisille helppoja ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia liikkua lähiluonnossa ja nauttia viheralueista. Näin helsinkiläisille syntyy luonteva luontosuhde – olemme meren ja puistojen kaupunki. Luonnon lisäksi aukiot ja torit, liikuntapaikat ja julkiset sisätilat ovat tärkeää kaikille avointa kaupunkitilaa.

Helsinki on ulkoilmakaupunki. Tämä antaa kaupunkilaisille luontevan mahdollisuuden urbaanin luontosuhteen kehittämiseksi. Luonto ja meri ovat aina läsnä kaupungissamme, ja ne ovat iso osa sen vetovoimaa ja identiteettiä.

Lähiluonnon vaaliminen ja sitä tukeva maisema-arkkitehtuuri ovat tärkeitä osia hyvän elinympäristön luomista. Viher- ja ulkoalueiden sekä lähiluonnon merkitys asukkaiden hyvinvoinnille on suuri. Kattavien virkistys-, kävely- ja pyöräilyreittien ansiosta helsinkiläiset pääsevät helposti ja turvallisesti paikasta toiseen ja voivat samalla nauttia luonnosta. Jatkossakin lähin puisto, viheralue tai ranta löytyy lyhyen kävelymatkan päässä kotoa.

Lamassaaren esteettömät reitit

Helsinki tarjoaa suuren joukon helppokulkuisia luontoelämyksiä. Retki Pornaistenniemelle ja Lamassaaren on yli kolmen kilometrin mittainen esteetön seikkailu metsässä, rantaruovikossa ja pitkospoluilla. Reitti on palkittu Helsingin vammaisneuvoston esteettömyystunnustuksella.

Suunnittelu Varpu Mikola (Nomaji maisema-arkkitehdit) ja Emma Johansson (Studio Puisto). Valmistunut 2020.

3.1 Lähiluonto ja puistot ovat osa Helsingin vetovoimaa

Helsingiläiset puistot, niityt ja metsät ovat kaikille kaupunkilaisille avoimia virkistytymisen paikkoja. Helsingin kantakaupungissa sijaitsevat historialliset kaupunkipuistot edustavat puutarha-arkkitehtuurin eri vuosikymmeniä. Kartanopuistot, kansanpuistot ja siirtolapuutarhat ovat kauniita ja viihtyisiä, mutta myös sivistäviä ja täynnä toimintaa. Monin paikoin puistoissa suositaan luonnonmu-

kaisuutta, eletään sopusoinnussa luonnon kanssa. Helsinki vaalii arvokasta kaupunkiluontoaan ja sen monimuotoisuutta.

Helsinki istuttaa katupuita, korvaa nurmikoita kedoilla ja lisää kaupunkiviljelyn mahdollisuuksia asukkaille. Viherkattojen määrää kasvatetaan. Kaupungin puistot ja puut ovat entistä merkityksellisempiä myös hulevesien hallinnassa.

Viher- ja sinialueiden ekologinen laatu, saavutettavuus ja terveysvaikutukset turvataan. Ilmastonmuutoksen edetessä kaupunki etsii aktiivisesti uusia sopeutumisen keinoja ja säilyttää monimuotoisia luontoalueitaan resilienssin vahvistamiseksi.

Hyväntoivon puisto

Jätkäsaaren Hyväntoivonpuistosta voi bongata lähes kaksikymmentä eri puulajia. Taimet ovat vielä nuoria, mutta parinkymmenen vuoden päästä Hyväntoivonpuistossa on metsä. Hyväntoivonpuiston pohjoisosaa valmistui kesällä 2020. Eteläosan rakennustyöt alkoivat keväällä 2022.

Pääsuunnittelu VSU
maisema-arkkitehdit Oy.

Puotilan kartanopuisto

Metromatkan päässä kantakaupungista löytyy Puotilan viehättävä kartanoalue. Kartanopuistolle identiteettiä luovat vanhojen kartanorakennusten lisäksi viljelypalstat ja merelliset luonto-maisemat. Kartanoalue on myös elävä kohtaamispaikka.

3.2 Julkinen kaupunkitila tukee hyvinvointia ja kohtaamisia

Helsinkiläinen kaupunkitila on tunnistettava, toimiva ja tunnelmallinen. Sen tärkeimpiä elementtejä ovat kadut, torit ja aukiot. Viihtyisät ja esteettömät kadut auttavat hahmottamaan kaupunkia ja luovat turvallisuutta. Urbaaniin katu ympäristöön kuuluvat tunnistettavat kaupunkikohtaiset piirteet, kuten Helsingissä katukalusteet. Pimeän ajan kaupunkikuvassa sovitetaan yhteen julkisen kaupunkitilan ja yksityisten kohteiden valaistusratkaisut.

Torit ja aukiot ovat ihmisiä varten. Ne ovat alueen identiteettiä vahvistavia kaupunkielämän kohtaamispaikkoja, joilla voidaan järjestää tapahtumia ja kaupunkilaisten omaa toimintaa. Torien ja aukoiden suunnittelussa hyödynnetään kaupunkivehreää sekä oleskeluun ja kohtaamiseen kutsuvia elementtejä. Toiminnallisuutta ja elinkeinoedellytyksiä parannetaan esimerkiksi ruokakulttuurin ja joustavien myyntipaikkojen kehittämisellä sekä tapahtumainfran päivittämisellä.

Kaupunkilaisten hyvinvointia edistää, kun heillä on mahdollisuus liikkua kauniissa ympäristössä, ja kun julkinen tila tukee luontevaa arkiliikkuamista. Liikuntapaikat ovat kaupunkilaisille luontevia paikkoja kohdata muita ja vaalia terveyttä. Helsinki osoittaa kävely- ja virkistysreittien varrelle myös omaehtoiseen kuntoliikuntaan soveltuvia paikkoja.

Julkiset sisätilat ja niiden verkostot ovat Helsingissä tärkeitä ilmastollisista syistä. Sisätilat liittyvät toisiinsa myös kortteleiden sisällä. Ne muodostavat säältä suojattuja kulkureittejä ja liittyvät keskustassa paikoin maanalaisiin tiloihin. Näiden reittien viihtyisyyteen panostetaan samalla kun ulkotilojen suunnittelussa kiinnitetään huomiota talvikunnossapitoon.

Helsinki parantaa julkisen kaupunkitilan viihtyisyyttä myös taiteen ja valaistuksen keinoin. Helsingissä on vuosien ajan parannettu perusvalaistusta ja elämyksellistä valaistusta. Esimerkiksi LUX Helsinki -valotapahtuma on näyttänyt tutun kaupungin paikkoja uudessa valossa ja saanut kaupunkilaiset arvostamaan erilaisia valoon liittyviä kokemuksia.

Amos Rex

Arkkitehtikolmikko Viljo Revellin, Heimo Riihimäen ja Niilo Kokon suunnittelema funkkishelmi Lasipalatsi (valmistunut vuonna 1936) ja sen aukion alla sijaitseva Amos Rexin taide-museo (valmistunut vuonna 2018) tarjoavat ainutkertaisia elämyksiä maan alla ja päällä. Kaupunkilaiset ovat ottaneet kumpuilevan Lasipalatsin aukion omakseen.

Peruskorjauksen ja uudisosan arkkitehtisuunnittelu JKMM Arkkitehdit. Valmistunut 2018.

Baana

Keskustan Baana on entiseen ratakuiluun rakennettu 1,3 kilometrin mittainen pyöräilyn ja kävelyn väylä, joka kulkee Kiasmalta Ruoholahteen. Sen varrelle on istutettu lähes 180 puuta, 4000 pensasta, köynnöksiä ja perennoja. Teitä reunustavat jyrkät kalliot ja kivimuurit sadan vuoden takaa. Väylällä on useita levähdyspaikkoja, ympäristötaidetta sekä koripallo-, pöytätennis- ja petankkikenttiä. Keskustan Baana on osa Helsingin laajempaa baanaverkkoa, joka valmistuessaan muodostaa 148 kilometrin mittaisen seudullisen pyörätieverkoston. Keskustan Baanalla on jopa 7000 pyöräilijää vuorokaudessa.

Suunnittelu LOCI maisema-arkkitehdit.
Valmistunut 2012.

Senaatintorin valaistus

Senaatintori on valtakunnallisesti merkittävin aukio, joka sai uuden valaistuksen vuonna 2023. Valaistuksen tavoitteena on tuoda aukion rajauksena olevat rakennukset, niiden arkkitehtoniset erityispiirteet ja aukion keskellä oleva Aleksanteri II:n patsas esille hienovaraisesti. Liikennealueiden ja suojateiden valaistus on sovitettu osaksi kokonaisuutta tukemaan sujuvaa liikkumista ja turvallisuutta.

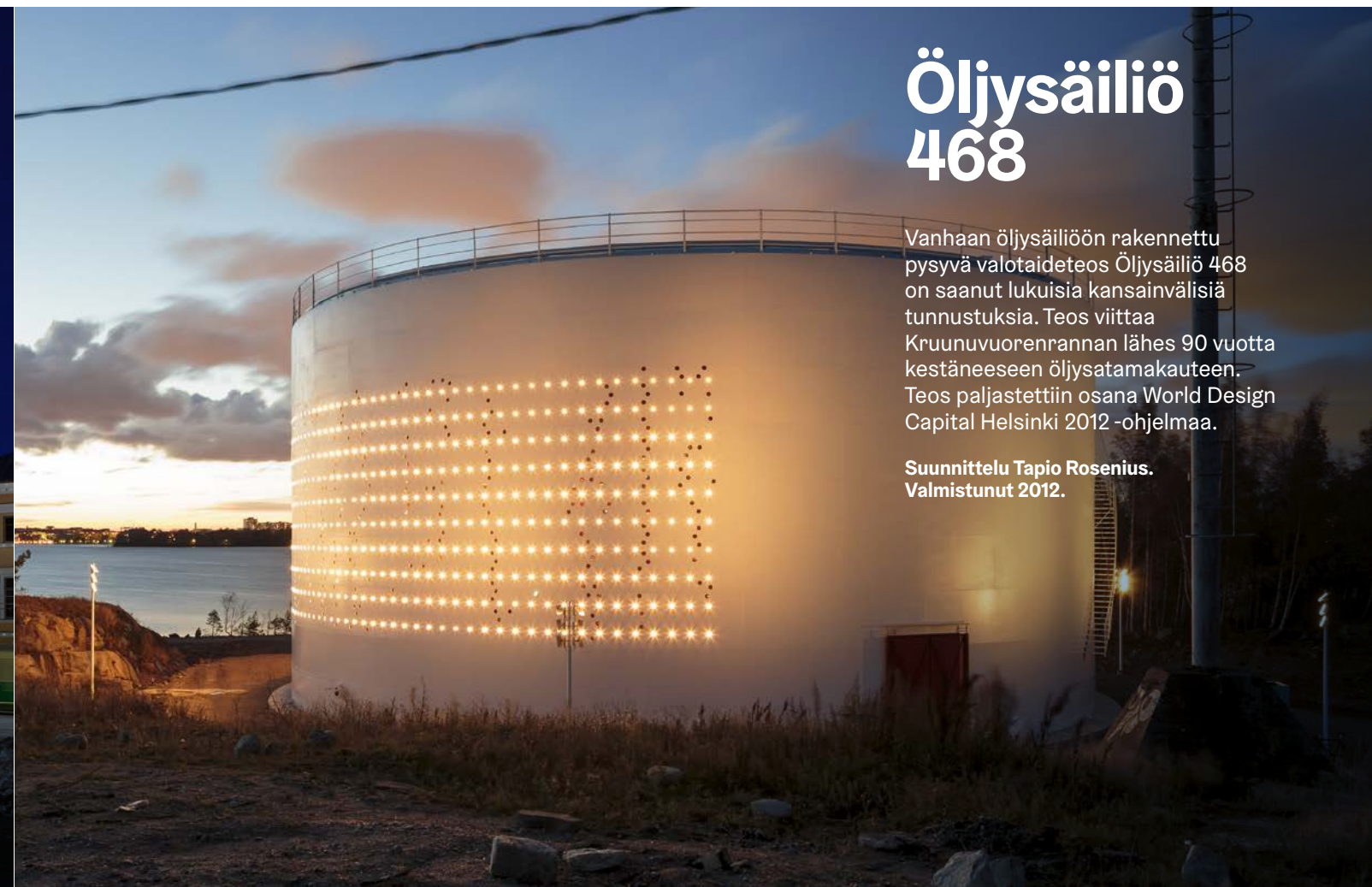
Valaistuksen suunnittelija Valoa Design Oy, pylväät Futudesign Oy.

Öljysäiliö 468

Vanhaan öljysäiliöön rakennettu pysyvä valotaideteos Öljysäiliö 468 on saanut lukuisia kansainvälisiä tunnustuksia. Teos viittaa Kruunuvuorenrannan lähes 90 vuotta kestäneeseen öljysatamakauteen. Teos paljastettiin osana World Design Capital Helsinki 2012 -ohjelmaa.

Suunnittelu Tapio Rosenius.
Valmistunut 2012.

3.3 Toimenpiteet

1.

Helsinki kehittää katuja, aukioita ja toreja avoimina, monikäyttöisinä, elinvoimaisina ja alueen identiteettiä vahvistavina kaupunkielämän kohtaamispaikkoina. Työn tueksi kaupunki käynnistää julkisen kaupunkitilan strategian valmistelun.

2.

Helsinki kehittää edelleen kaupunkitilaohjettaan eli design-manuaaliaan vastaamaan kasvavan kaupungin julkisen tilan suunnittelutarpeisiin. Kaupunkitilaohje on avoin ja päivittyvä, digitaalinen käsikirja, johon on koottu koko kaupungin julkisen ulkotilan suunnitteluohjeet. Ohjeelle luodaan osallistava päivitysmalli.

3.

Helsinki kehittää viher- ja siniverkostoaan niin, että se yhdistää eri alueita luontevasti toisiinsa. Helsinki vahvistaa vihreyttä lisäämällä katuvihreän määrää, korvaamalla nurmikoita kedoilla, innostamalla asukkaita omaehtoisen kaupunkiviljelyyn ja rakentamalla viherkattoja. Helsinki tutkii myös uusia pohjoiseen ilmastoon soveltuvia tapoja lisätä katuvihreää.

4.

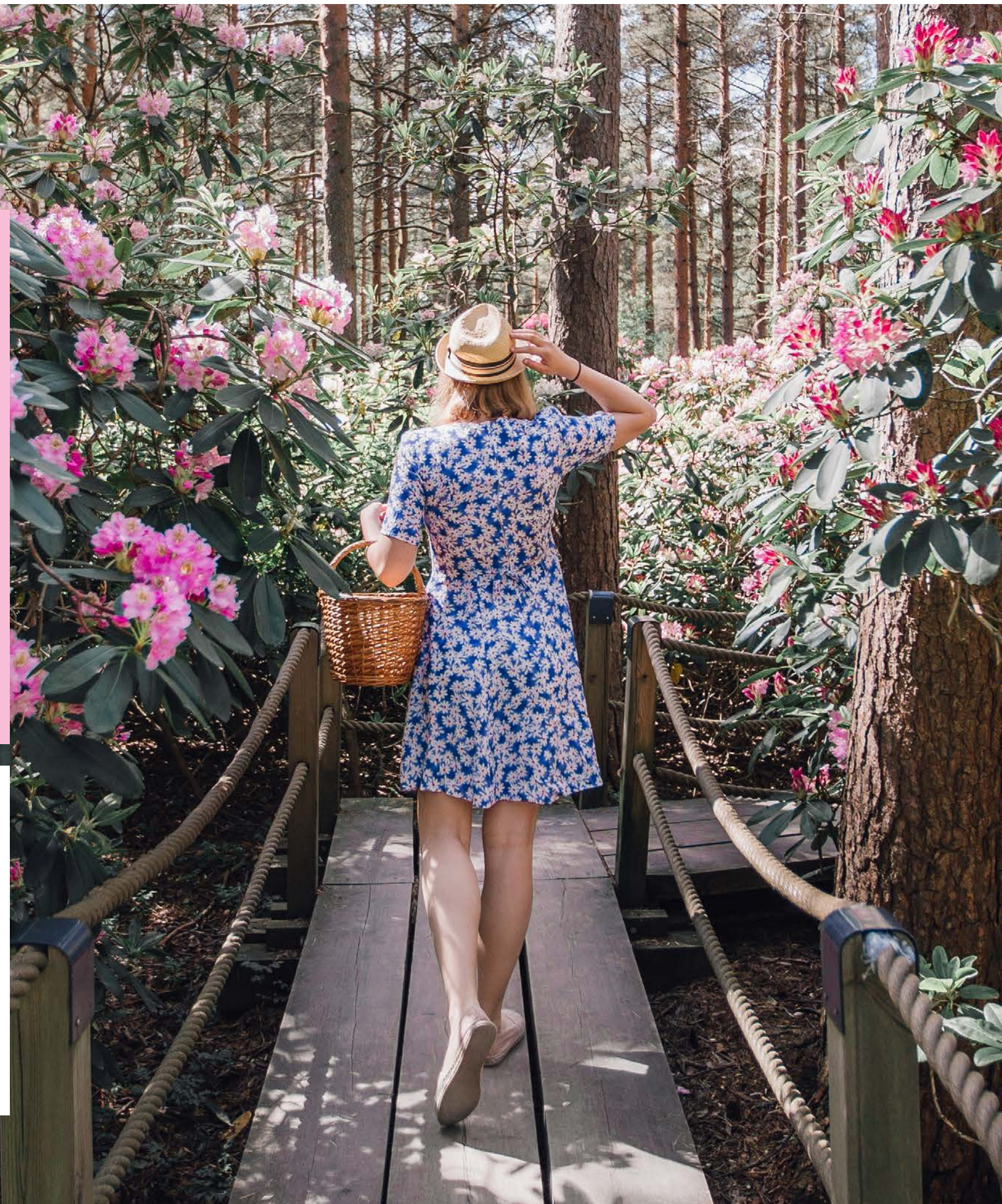
Hulevesien hallitsemiseksi, viihtyvyyden lisäämiseksi ja ilmanlaadun parantamiseksi kaupunki vähentää tiiviiden pintojen määrää ja lisää kasvillisuutta.

5.

Helsinki käyttää ja kehittää valoa osana arkkitehtuuria ja kaupunkitilaa. Asuntosuunnittelussa ja kaavoituksessa huomioidaan luonnonvalon hyödyntäminen ja varjostamisen tarpeet. Ulkovalaistus suunnitellaan kiinteänä osana kaupunkitilaa ja maisemaa. Ohjeistusta yksityisille toimijoille kehitetään edelleen tukemaan paremmin tasapainoisen pimeän ajan kaupunkitilan suunnittelua ja rakentamista. Helsinki myös tunnistaa vähemmän valaistusta tarvitsevat ja pimeäksi jätettävät luontoalueet.

6.

Helsinki vahvistaa kulttuurin ja taiteen roolia osana alueiden suunnittelua sekä kehittää yhteistyön malleja rakennetun ympäristön taidehankkeissa. Helsingin taidemuseo HAM:in julkista taidekokoelmaa tehdään kaupunkilaisille entistä saavutettavammaksi kaupungin julkisissa rakennuksissa.

4. Helsinki rakentaa ilmastoviisaasti ja vastuullisesti

Helsinki on kaupunki, joka valjastaa arkkitehtuurin ja rakentamisen tiiviiksi osaksi ilmastokriisin ratkaisua ja siihen sopeutumista. Helsinki pitää huolta rakennuksistaan sekä korjaa ja uudistaa niitä taitavasti. Uusi tehdään resurssiviisaaksi, ilmastokestäväksi ja vikasietoiseksi. Helsinki edistää vähähiilistä rakentamista ja puun käyttöä.

Karviaistien kerrostalokortteli

Helsingin kaupungin asuntotuotanto ja asema-kaavoitus toteuttivat syksyllä 2020 arkkitehtuurikilpailun vuonna 1977 valmistuneeseen Hekan (Helsingin kaupungin asunnot Oy) kerrostalokohteeseen Malmin Karviaistie 12:ssa. Arviointikriteerit olivat puumateriaalin innovatiivisen käyttämisen lisäksi monistettavuus, arkkitehtoninen laatu, positiivinen vaikutus kaupunkikuvaan, vähähiilisyys ja kustannustehokkuus. Ympäristöministeriö tuki kilpailua ”Kasvua ja kehitystä puusta”-tukiohjelman rahoituksella.

Kilpailun voittanut ehdotus Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli yhdessä Arkkitehtitoimisto A-Konsulttien kanssa.

Kaupungin kasvaessa on rakennettava uutta, mutta pidettävä huolta myös nykyisestä rakennuskannasta ja viherrakenteesta. Helsinki rakentaa ja peruskorjaa hyvin ja vastuullisesti. Arkkitehtuuri on käyttötaidetta, jossa käyttö voi muuttua. Rakennusten on oltava ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestäviä. Rakentamisessa huomioidaan luonnonvarojen vastuullinen käyttö ja kestävä kasvun haasteet.

Helsinki rakentaa ilmastoviisaasti ja huomioi rakentamisen ilmastovaikutukset koko rakennuksen elinkaaren ajan. Rakennusvaiheessa päästöjä syntyy rakennusmateriaaleista, kun taas käytön aikana energiankulutus korostuu. Rakennukset pitää suunnitella kauniiksi ja kestäviksi, ja niiden pitää kestää muuttuvan ilmaston vaikutukset. Rakennuksia pitää voida korjata ja niiden käyttötarkoitusta muuttaa ilman, että niitä puretaan kokonaan. Ajan patinaa ja rakennetun ympäristön kerroksellisuutta ja olemassa olevaa viherrakennetta on vaalittava.

Uudisrakentamista pitää tehdä vastuullisesti, kestäviä ja muuntojoustavia ratkaisuja suosien. Rakennuksen runkoa tulee voida hyödyntää uuteen tarkoitukseen ja rakennusosia käyttää uudelleen. Vasta viimeisenä vaihtoehtona materiaalia käytetään energiana tai hylätään jätteenä. Myös olemassa olevan maaperän säilyttämistä vaalitaan.

Helsinki haluaa olla hiilineutraali vuonna 2030 ja hiileneutraali vuonna 2040. Tämä tarkoittaa, että rakentamisen elinkaaripäästöjä täytyy pienentää. Tähän tarvitaan monenlaisia toimia: hiilijäljen ohjausta, täydennysrakentamista, päästövähennyksiä, hiilensidontaa ja kiertotaloutta.

4.1 Kaupunkisuunnittelu katsoo tulevaan

Kaupunkisuunnittelu rakentaa uskoa tulevaisuuteen. Ratkaisujen ilmastovaikutukset ja muuttuvan ilmaston aiheuttamat seuraukset niille arvioidaan ja esirakentamisen päästöt tunnistetaan. Kaavoituksen keinoin lisätään puurakentamista ja vähäpäästöisen betonin käyttöä. Elinkaarinen hiilijalanjälki on kaupungille uusi mittari ja työkalu, jolla rakentamista ohjataan kestävään suuntaan. Viherkerroin parantaa pihojen ilmastokestävyyttä lisäämällä viherrakennetta, joka viivyttaa hulevesiä ja viilentää lähiympäristöä. Ilmastoviisasta kaupunkia edistetään myös täydennysrakentamalla ja kilpailuin. Suunnittelukilpailuille laaditaan kestävyyskriteerit.

Helsinki tunnistaa, mikä vaikutus kaupunkiin ja sen suunnitteluun on etätöön lisääntymisellä, kaupan murroksella sekä viheralueiden ja julkisen tilan kasvavalla merkityksellä. Kaupunki etsii aktiivisesti keinoja tyhjen tilojen uusiokäyttöön ja kasvullisten pintojen lisäämiseen. Helsinki edistää nykyisten tilojen resurssiviisasta käyttöä, nostaa tilojensa käyttöastetta ja mahdollistaa yhteiskäyttöä.

Helsinki panostaa kiertotalouteen. Kaupungin kiertotalousohjelmassa testataan kiertotalouden kriteerejä palvelurakennushankkeissa. Uudisrakentaminen tarjoaa suuret mahdollisuudet kiertotalousmateriaalien käyttöön. Myös purkujätteen kierrätystä uudisrakentamiseen tutkitaan.

Hanasaaren voimalaitos

Voimalaitos on yksi 1970-luvun arkkitehtuurin merkkiteoksista, ja se on ollut näkyvä maamerkki Helsingin kaupunkikuvassa jo 50 vuotta. Kaupunki etsii käytöstä poistuneelle, ikoniselle rakennukselle uutta käyttöä.

Arkkitehtisuunnittelu Timo Penttilä. Valmistunut 1974.

Grün in der Mitte

Vähähiilisen viherkorttelin tontinluovutuskilpailu vuonna 2021 oli Helsingissä ensimmäinen, jossa arvioitiin arkkitehtuurin lisäksi myös hiilijalanjälkeä, energiatehokkuutta ja viherkerrointa. Kilpailun voitti ehdotus Grün in der Mitte, joka valmistuessaan tuo Verkkosaareen elämyksellisen ja muuntojoustavan terassoituvan kaupunkikorttelin. Korttelin erityispiirre on monikerroksinen viherrakenne.

Arkkitehtisuunnittelu Anttinen Oiva Arkkitehdit Oy.

4.2 Vähähiilisyyys on uusi normaali

Arkkitehtonisilla valinnoilla ja suunnitteluratkaisuilla voidaan vaikuttaa rakennuksen hiilijalanjälkeen koko sen elinkaaren aikana. Ratkaisevan tärkeitä ovat runkomateriaali sekä energiatehokkuus ja lämmitysjärjestelmä, mutta hiilijälkeä pienentävät myös vähäpäästöiset materiaalit. Arkkitehtuurilla voidaan vaikuttaa rakennusten lämpökuormiin ja energiantarpeeseen.

Rakennusten tulee sopeutua tulevaisuuden ilmastoon. Ilmastonmuutoksen myötä sademäärät ja kuumuus lisääntyvät, ja rakenteiden tulee kestää nämä rasitukset. Pidentyvät ja voimistuvat hellejaksot nostavat sisälämpötiloja, jolloin tilojen viilentämisen tarve kasvaa. Lisääntyvät vesisateet talvisin vähentävät luonnonvaloa ja kasvattavat huleveden määrää, mikä pitää huomioida tilojen ja pihan suunnittelussa. Rakennusten pihilla tulee suosia viherrakennetta, jolla on suuri merkitys rakennusten sopeutumiselle muuttuvaan ilmastoon.

Rakentamisen ja käytön aikaisen energiankulutuksen päästöt minimoidaan. Erityistä huomiota kiinnitetään energiatehokkuuteen. Helsinki hyödyntää uusiutuvia energiamuotoja, kuten maalämpöä ja aurinkoenergiaa. Uudisrakentamisessa pyritään alueellisen uusiutuvan energian käyttöön. Helsinki kasvattaa puurakentamisen osuutta kaikesta rakentamisesta.

Helsinki etsii ja testaa jatkuvasti niitä vaikuttavimpia keinoja, joilla ilmastonmuutokseen parhaiten vaikutetaan ja siihen sopeudutaan. Vähähiilinen rakentaminen on kaupungille uusi normaali.

Työpajankatu 8

Työpajankatu 8 Kalasatamassa on kaupunkiympäristön toimialan ja usean muun kaupungin hallinnonalan kotipesä. Rakennuksessa yhdistyvät monipuoliset työympäristöt ja kaupunkilaisille suunnatut julkiset tilat. Rakennuksen ympäristöystävällisyys näkyy pitkäikäisinä ja rakennuksen joustavan käytön sallivina ratkaisuina. Se on myös voittanut Suomen ja Baltian maiden Tekla BIM Award 2020 -palkinnon ja sille on myönnetty BREEAM Excellent-ympäristösertifikaatti. Kohde oli ehdolla vuoden 2021 Arkkitehtuurin Finlandia -palkinnon saajaksi.

Arkkitehtisuunnittelu Lahdelma & Mahlamäki arkkitehdit. Valmistunut 2020.

4.3 Toimenpiteet

1.

Helsinki rakentaa, korjaa, ylläpitää ja käyttää rakennuskaantaan ilmastotavoitteiden mukaisesti sekä rakennetun ympäristön ja viherrakenteen kerroksellisuus että kestävyys eri näkökulmat huomioiden.

2.

Helsinki suunnittelee ja toteuttaa vähähiilisiä, muuntojoustavia ja ilmastokestäviä ratkaisuja rakentamisessa. Rakennettu ympäristö sopeutuu muuttuvaan ilmastoon esimerkiksi säilyttämällä puita ja vahvistamalla toimivaa kaupunkiluontoa, hyödyntämällä luonnonmukaisia huleveden viivytysratkaisuja, käyttämällä ilmastokestäviä rakennusmateriaaleja ja varmistamalla rakennusten viilennys hellejaksojen aikana.

3.

Helsinki edellyttää kestävien ja vähähiilisten rakennusmateriaalien käyttöä. Hiilivarastona toimivan ja rakentamisen hiilipiikkiä madaltavan puurakentamisen osuutta kasvatetaan.

4.

Helsinki toteuttaa rakennetun ympäristön kiertotaloutta esimerkiksi materiaalien, rakennusosien, irtokalusteiden ja laitteiden hyödyntämisessä sekä toimii aktiivisesti rakennusten elinkaarien jatkamisessa mahdollisimman pitkäikäisiksi. Kaupunki selvittää rakennusosapankin perustamista.

5.

Helsinki valmistelee ja ottaa käyttöön kestävyys- ja ilmastokriteerit arkkitehtuuri- ja tontinluovutuskilpailuihin.

6.

Helsinki edistää energiamurroksen toteutumista rakennuksessa ympäristössä ja kehittää sekä energian tarvetta vähentäviä että uusiutuvaa energiantuotantoa lisääviä ratkaisuja osaksi rakennettua ympäristöä.

5. Helsinki tuottaa hyvää ympäristöä monin keinoin

Helsinkiä suunnitellaan kaupungin ja kaupunkilaisten vuorovaikutuksessa sekä monialaisen suunnittelun ja arkkitehtikilpailujen keinoin. Helsinki käyttää muotoiluajattelua ja uusia digitaalisia työkaluja tulevaisuuskestävän ympäristön suunnittelussa. Arkkitehtuurista viestimiseen eri kohderyhmille panostetaan.

Kaupunki suunnitellaan ensisijaisesti sen asukkaita varten ja kaupunkilaisilla on tärkeä rooli kaupungin kehittämisessä. Helsingillä on koko kaupunkia koskeva osallisuus- ja vuorovaikutusmalli, joka perustuu kaupunkilaisten ja yhteisöjen osaamisen hyödyntämiseen, omaehtoisen toiminnan mahdollistamiseen sekä yhdenvertaisten osallistumismahdollisuuksien luomiseen.

Kaupunkilaisten osallisuutta tukevat eri kaupunginosissa toimivat stadiluotsit. Asukkaat voivat ottaa osaa kaupungin kehittämiseen myös esimerkiksi tekemällä tai äänestämällä ehdotuksia OmaStadissa eli osallistuvassa budjetoinnissa tai osallistumalla kaupungin palvelurakennusten suunnitteluun.

5.1 Tulevaisuus-kestävyyttä suunnittelulla ja kilpailuilla

Arkkitehtuurin keinoin voidaan ratkoa yhteiskunnallisia haasteita. Tulevaisuuskestävät ratkaisut eivät kuitenkaan synny yhden ammattikunnan voimin, vaan tarvitsemme tutkimustietoa ja monialaista yhteistyötä. Helsinki kehittää kokonaisvaltaisia ympäristöjä, joiden suunnittelussa eri alojen osaajat toimivat tiiviisti yhdessä. Näin kestävä kehityksen vaatimukset pystytään parhaiten sovittamaan yhteen tulevaisuuden tarpeiden, viihtyisyyden ja paikallisten ominaispiirteiden kanssa.

Uudenlaista yhteistyötä tarvitaan paitsi suunnittelupuolella myös kaupungin omassa organisaatiossa. Suunnitteleva arkkitehti otetaan mukaan heti hankkeen alkuvaiheessa, kun työn tavoitteita vasta mietitään. Hankintaprosessissa on tärkeää varmistaa jatkuvuus: saman suunnittelijan tulisi voida olla mukana hankkeen alkumetreiltä toteutukseen asti.

Helsinki etsii uudenlaisia ratkaisuja myös suunnittelukilpailujen avulla. Kilpailut ovat yksi väline hakea parasta suunnitteluratkaisua, luoda kiinnostavaa ympäristöä ja käydä vuoropuhelua kaupunkilaisten kanssa. Helsinki järjestää arkkitehtuurikilpailuja merkittävistä julkisista rakennuksista ja uusien alueiden aloituskortteleista sekä lisää asuntosuunnittelukilpailujen käyttöä. Kilpailuja käytetään myös puistojen ja siltojen suunnittelussa.

Kaupunkikuvallisesti merkittävässä yksityisissä hankkeissa Helsinki edellyttää joko arkkitehtuurikilpailua tai usean erilaisen suunnitteluvaihtoehdon laatimista. Tontinluovutuksessa voidaan suosia toimijoita, jotka sitoutuvat järjestämään arkkitehtuurikilpailun.

Oodi

Runsaasti kansainvälisiä tunnustuksia niittänyt keskustakirjasto Oodi on elävä kohtauspaikka, joka koostuu lähes kokonaisuudessaan yleisölle avoimista tiloista. Rakennuksessa on aktiivinen pohjakerros, tunnelmaltaan rauhallinen ylin kerros sekä niiden väliin jäävä muuntuva keskikerros yhdessä tekemistä ja oppimista varten. Oodin suunnitelma voitti aikoinaan Suomen suurimman avoimen arkkitehtuurikilpailun. Suunnittelussa on myös ansiokkaasti hyödynnetty yhteiskehittämistä kirjaston eri käyttäjien kanssa.

**Arkkitehtisuunnittelu
Arkkitehtitoimisto ALA.
Valmistunut vuonna 2018.**

5.2 Muotoilu, digitalisaatio ja uudet suunnittelumetodit tuovat käyttäjän keskiöön

Maunula-talo

Pohjois-Helsingissä sijaitseva Maunula-talo tarjoaa kodin työväenopistolle, nuorisotalolle, kirjastolle ja kulttuuripalveluille. Alueen asukkaat olivat vahvasti osallisina arkkitehtisuunnittelussa. Myös talon toimintaa suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä kaupunkilaisten kanssa.

Arkkitehtisuunnittelu
Arkkitehtitoimisto K2S.
Valmistunut 2017.

Helsinki vahvistaa tulevaisuusajattelua sekä osallistavien metodien käyttöä kaupunkiympäristön suunnittelussa. Suunnittelua tehdään käyttäjälähtöisesti – yhdessä kaupunkilaisten, henkilöstön ja muiden sidosryhmien kanssa. Ratkaisuisia ennakoita tulevaisuutta ja globaaleja muutostekijöitä.

Digitalisaatio on keskeinen väline palveluiden uudistamiseen ja rakennetun ympäristön kehittämiseen käyttäjälähtöisesti. Digitaaliset työkalut tukevat suunnittelua, ratkaisujen visualisointia ja kaupunkilaisten osallisuutta monin tavoin.

Helsinki tavoittelee edelläkävijyyttä suunnitteludemokratiassa ja teknologian soveltamisessa tämän tavoitteen saavuttamiseksi. Avoimeen dataan perustuvan kaupunkitietomallin käyttöä tietovarantona ja työkaluna tulevaisuuden ratkaisuisia kehitetään edelleen.

Kaupungista kerätty data tukee myös kaupunkisuunnittelua. Tiedolla rakennetaan ja johdetaan avointa ja älykästä kaupunkia. Helsinki tekee yhteistyötä Forum Virium Helsingin, yritysten ja kumppanien kanssa kaupunkiympäristön kehittämisessä ja kuntalaisia osallistavissa kokeiluissa sekä kehittää edelleen näistä saatujen tulosten hyödyntämistä osana suunnittelua.

Asiakaskokemusta kaupungin omissa tiloissa parannetaan. Tilojen suunnittelussa hyödynnetään palvelumuotoilua, työympäristökehittämistä, kaupunkilaispalautteita ja asukasraateja. Helsinki myös avaa tilojaan kaupunkilaisille: kaupungin tilat ovat alusta ja mahdollistaja uudelle.

Helsingin kaupungintalon aula

Helsingin kaupungintalon aula on konseptiltaan kiinnostava kaupunkilaisille avoin paikka, jonka maksutonta Tapahtumatoria voi varata Helsingin tulevaisuutta kehittäviin tapahtumiin. Konsepti kehitettiin palvelumuotoilun keinoin ja moniammatillisella tiimillä Aarno Ruusuvuoren arkkitehtuuria kunnioittaen.

Kaupungintalon arkkitehtisuunnittelu Carl Ludvig Engel, valmistunut alun perin hotelliksi vuonna 1833. Kaupungintalon saneeraus Aarno Ruusuvuori, valmistunut 1970. Uudistetun aulan pää- ja arkkitehtisuunnittelu sekä sisustussuunnittelu Verstaas Arkkitehdit ja Designitoimisto KOKO3, aulan konseptin palvelumuotoilu Kuudes Helsinki. Valmistunut 2019.

5.3 Merkitykselliset paikat luodaan yhdessä

Helsinki kehittää edelleen kaupunkilaisten mahdollisuuksia ymmärtää suunnittelua ja vaikuttaa. Kaupunkilaisten asiantuntijuus omasta ympäristöstään hyödynnetään suunnittelun voimavarana. Erityisesti lasten ja nuorten osallisuuden vahvistamiseen panostetaan tulevaisuudessa. Osallisuuden kehittämisessä ja viestinnässä kiinnitetään huomiota kaupunkilaisten monimuotoisuuteen ja panostetaan esimerkiksi selkeän kielen käyttöön.

Toimiva työkalu kaupunkitilan ja siihen kytkeytyvän paikallisidentiteetin ja paikallisen kulttuurin kehittämisessä ovat placemaking-menetelmät. Placemaking tarjoaa useita tapoja erilaisille matalan kynnyksen kokeiluille ja mahdollisuuksille

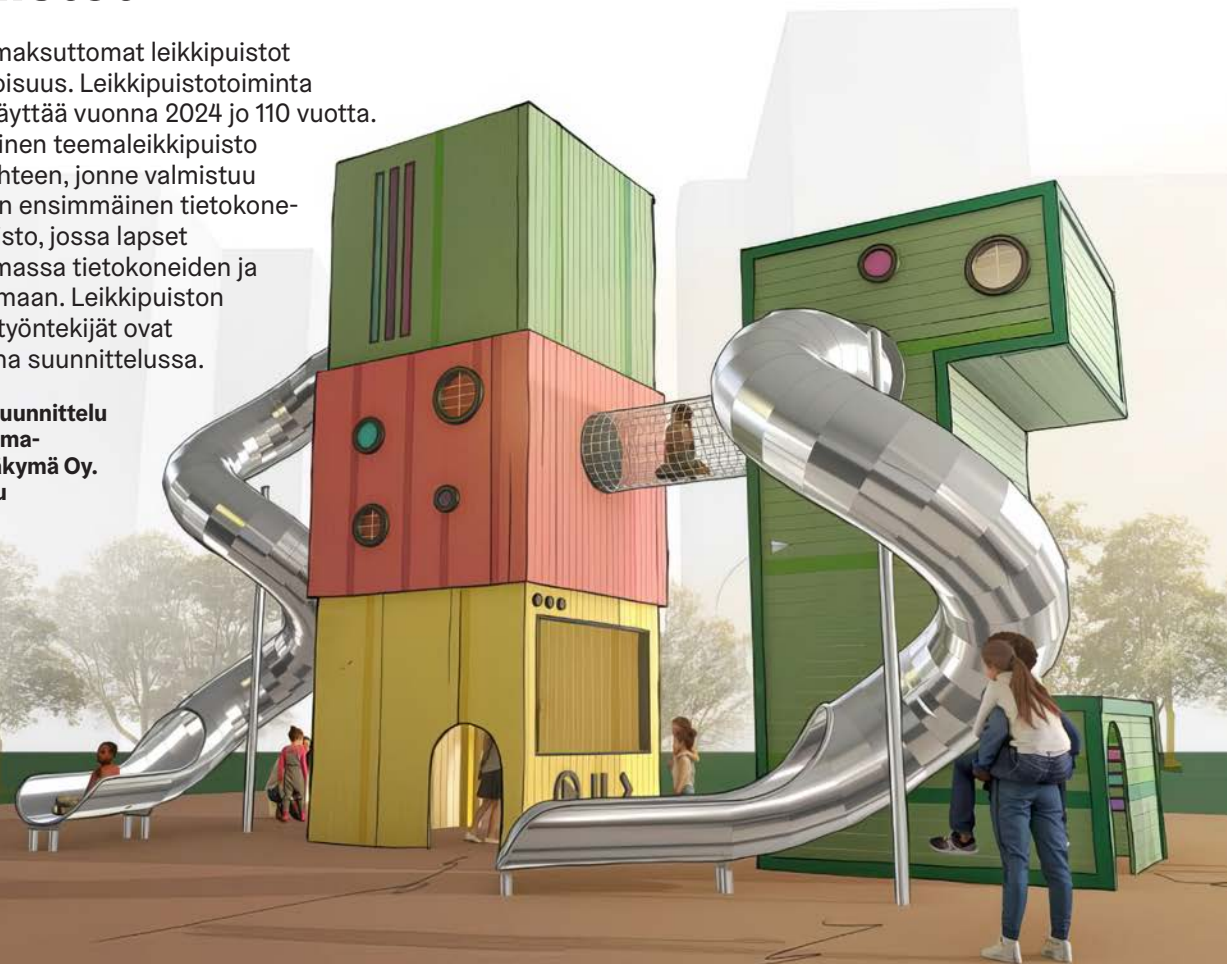
osallistua paikan luomiseen. Toiminnan keskiössä ovat erilaiset julkisen kaupunkitilan kokeilut, joissa yhdessä asukkaiden ja muiden käyttäjäryhmien kanssa tutkitaan vaihtoehtoja kaupunkitilan toiminnallisuuden ja viihtyisyyden kehittämiseksi.

Parhaimmillaan julkisen kaupunkitilan kevyet placemaking-kokeilut vahvistavat näiden paikkojen identiteettiä ja kasvattavat alueiden vetovoimaa ja kiinnostavuutta. Tavoitteena on samalla kehittää kokeilujen lisäksi pitkäkestoisempia suunnitteluratkaisuja ja tuoda uusia osallisuuden toimintatapoja kaupunkilaisille alueiden kehittämiseen. Placemaking-pilotoinnin rinnalla kehitetään myös toimintamalleja tyhjen tilojen väliaikaiseen käyttöön.

Leikkipuistot

Kaikille avoimet ja maksuttomat leikkipuistot ovat Helsingin erikoisuus. Leikkipuistotoiminta nykymuodossaan täyttää vuonna 2024 jo 110 vuotta. Helsingin ensimmäinen teemaleikkipuisto on tekeillä Ruoholahteen, jonne valmistuu tiittävästi maailman ensimmäinen tietokone-teemainen leikkipuisto, jossa lapset tutustuvat leikin lomassa tietokoneiden ja ohjelmoinnin maailmaan. Leikkipuiston tulevat käyttäjät ja työntekijät ovat olleet tiiviisti mukana suunnittelussa.

Teemaleikkipuiston suunnittelu
Linda Liukas ja Maisema-
arkkitehtitoimisto Näkymä Oy.
Leikkipuiston arvioitu
valmistuminen 2024.

Tiedekulma

Designpääkaupunkivuonna 2012 Helsingin yliopisto avasi ensimmäisen Tiedekulman Aleksanterinkadulle. Uuden isomman Tiedekulman paikaksi muodostui yliopiston entinen hallintorakennus (Yliopistonkatu 4), joka oli tullut teknisen käyttöikänsä päähän ja menossa peruskorjaukseen. Hallintorakennus säilytettiin uuden rakennuksen rakenteellisena ytimenä ja korjausrakentamiseen valittiin kestävä rakentamisen periaatteiden mukaisesti suomalainen puu. Tiedekulma on avoin kohtaamispaikka, jonka konseptia kehitettiin yhdessä yliopistolaisten, alumnien, päättäjien ja kaupunkilaisten kanssa.

Arkkitehtisuunnittelu JKMM Arkkitehdit.
Valmistunut 2017.

5.4 Arkkitehtuuri- viestintä puhuttelee kaupunkilaisia ja matkailijoita

Muotoilu ja arkkitehtuuri ovat Helsingin vahvimpia brändejä. Kun viestimme ja käymme niistä keskustelua, opimme itsekkin ymmärtämään paremmin kaupunkiympäristöämme ja sen erityispiirteitä. Oivaltava viestintä kertoo sekä uusista arkkitehtuurikohteista että kaupungin historiallisista kerrostumista. Se tuo näkyväksi arkkitehtuurin merkityksen niin kaupunkilaisten arjessa kuin matkailijoiden kokemuksissa. Arkkitehtuuriviestinnässä huomioidaan arkkitehtuurista nauttivat eri käyttäjäryhmät sekä lisätään tietoisuutta Helsingin ominaispiirteistä ja ainutlaatuisista kaupunkikohteista.

Viestinnässä korostetaan Helsingin merellistä luonnetta ja upeaa saaristoa. Helsingin saaristokohteisiin houkutellaan kävijöitä ainutlaatuisen luonnon lisäksi korkealaatuisilla rakennuksilla ja ympäristötaiteella. Myös kaupungin talvi liitetään osaksi Helsingin vetovoimatekijöitä viestimällä valotaiteesta ja -tapahtumista sekä onnistuneista arkkitehtuurin ja valaistuksen yhdistelmistä.

Löyly

Hernesaassa sijaitseva Löyly tarjoaa kaupunkilaisille sekä matkailijoille aidon suomalaisen saunaelämyksen. Löyly on saanut kaupunkilaiset löytämään Hernesaarenrannan ja tehnyt koko rantakaistaleesta suosittu virkistyskohteen. Löyly avattiin vuonna 2016.

Arkkitehtisuunnittelu Avanto
Arkkitehdit Oy.

5.5 Toimenpiteet

1.

Helsinki kehittää tulevaisuuskestäviä konsepteja monialaisen suunnittelun keinoin. Tulevaisuuden ennakkointia kaupunkisuunnittelun prosesseissa vahvistetaan. Lapsilähtöisyyttä kaupunkisuunnittelussa edistetään. Samoin kehitetään ratkaisuja, mitkä tukevat seniori-ikäisten hyvää elämää ja omatoimisuutta.

2.

Helsinki järjestää arkkitehtuurikilpailuja merkittävistä julkisista rakennuksista ja uusien alueiden aloituskortteleista sekä lisää asuntosuunnittelukilpailujen käyttöä. Kaupunki järjestää maisema-arkkitehtuurikilpailuja, ja kilpailuja käytetään myös siltojen suunnittelussa. Kaupunki luo digitaalisen kilpailuportaalin, joka tuo näkyväksi kaupungin kilpailutoimintaa.

4.

Helsinki vahvistaa kaupunkilaisten osallistumismahdollisuuksia ja tuo näkyväksi vuorovaikutuksen vaikuttavuutta kaupunkisuunnitteluhankkeissa.

3.

Kaupunkitietomalli otetaan entistä vahvemmin työkaluksi suunnitteluun ja rakennetusta ympäristöstä käytävään keskusteluun.

5.

Helsinki vahvistaa arkkitehtuuri- ja muotoiluoppimisen käyttöä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa ja kehittää tähän liittyvää täydennyskoulutusta opettajille.

6.

Helsingille luodaan placemaking-toimintamalli.

8.

Arkkitehtuuri ja design ovat Helsingille kansainvälisesti merkittävä erottautumistekijä. Työtä tuetaan edistämällä uutta arkkitehtuuri- ja designmuseota.

7.

Helsinki edistää arkkitehtuurista käytävää keskustelua. Helsinki kehittää arkkitehtuuri-brändiä tukevaa viestintää ja tunnistaa arkkitehtuurimatkailun mahdollisuudet sekä hyödyntää näitä osana kaupunkimarkkinointia.

9.

Kaupunki mahdollistaa omaehtoisen kaupunkikulttuurin ja asukas-toiminnan näkymisen kaupunkikuvassa. Mahdollisuuksista ottaa aktiivista roolia oman lähiympäristön kehittämisestä viestitään saavutettavasti.

6. Ohjelman toimeenpano

Uuden arkkitehtuuriohjelman toimeenpano on koko kaupungin yhteinen asia.

Toteutamme ohjelmaa yhdessä kaupunkilaisten ja kumppanien kanssa ja monialaisessa yhteistyössä kaupunkiorganisaation eri toimijoiden kanssa.

Helsinki nivoo arkkitehtuuriohjelman toteutuksen osaksi kaupungin suunnitteluprosesseja ja ohjelmia. Uusia toimintamalleja pilotoidaan käynnistyvissä hankkeissa ja kokeiluissa.

Ohjelman tavoitteita ja toimenpiteitä tarkistetaan strategiakausittain.

Finlandia-talo ja Töölönlahden puisto

Maailmankuulun arkkitehti Alvar Aallon suunnittelema Finlandia-talo on yksityiskohtiaan myöten taideteos. Vuonna 1971 valmistuneeseen maamerkkiin toteutetaan laaja perusparannus, jonka aikana väliaikainen Pikku-Finlandia on toiminut Finlandia-talon väistötilana. Finlandia-talo aukeaa peruskorjauksen jäljiltä vuonna 2025. Vieressä sijaitsevan Töölönlahden puiston kehittäminen on käynnistynyt loppuvuodesta 2023.

Helsinki kuuluu Alvar Aalto -kaupunkien verkostoon ja edistää Aallon kohteiden saamista Unescon maailmanperintöluetteloon.

Perusparannuksen suunnittelu Helsingin kaupungin kaupunkiympäristön toimiala. Pikku-Finlandian suunnittelu Jaakko Torvinen, Havu Järvelä, Elli Wendelin yhdessä Pekka Heikkisen ja Arkkitehdit NRT Oy:n kanssa.

7. Kuvalähteet

Kansi © Jussi Hellsten / Helsingin kaupunki
Sivu 2 © Helsingin kaupunki
Sivu 5 © Jussi Hellsten
Sivu 7 © Hannu Rytty
Sivut 8–9 © Tuomas Uusheimo
Sivut 10 © Mika Huisman / Decopic
Sivu 11 © Tuomas Uusheimo
Sivu 13 © Anders Portman / Kuvio
Sivut 14–15 © Kuvio
Sivu 16 © Martin Sommerschield / Kuvio ja Arkkitehtitoimisto Harris-Kjisik Oy
Sivu 17 © Anders Portman / Kuvio
Sivut 18–19 © Omar El Mrabt
Sivut 20–21 © Laura Oja
Sivu 22 © Antti Pulkkinen
Sivu 23 © Matti Snellman
Sivut 24–25 © Mika Huisman / Decopic
Sivut 26–27 © Veikko Somerpuro

Sivu 26 © Juhana Konttinen
Sivu 27 © Tuomas Uusheimo
Sivut 28–29 © Julia Kivelä / Helsinki Partners
Sivut 30–31 © Arkkitehtuuri- ja muotoilutoimisto Talli, Arkkitehtitoimisto A-Konsultit
Sivu 32 © Helsingin energia
Sivu 33 © Hartela, Anttinen Oiva Arkkitehdit, Nomaji maisema-arkkitehdit
Sivu 35 © Kuvio
Sivut 36–37 © Arttu Kokkonen / Visit Finland
Sivu 39 © Maija Astikainen
Sivu 41 © Jonna Pennanen
Sivu 43 © Laura Oja
Sivu 44 © Monstrum
Sivu 45 © Aino-Sofia Orjasniemi ja Mika Huisman
Sivut 46–47 © Kuvio
Sivut 48–49 © Raivio Bumann / Vesa Laitinen
Sivut 50–51 © Finlandia Hall / Visit Finland

Helsinki